

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

به مناسبت چهلمین سالگرد انقلاب اسلامی (۳۶)

مدال آوران رشته‌های ورزشی در دهه‌های اخیر

(کسب ۵۵۶ مدال طلا، نقره و برنز توسط ایران در بازی‌های آسیایی)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: مریم عابدی

- نخستین حضور کاروان ورزشی ایران در المپیک مربوط به سال ۱۹۰۰ و بازی‌های پاریس است.
- در دوره ششم، برای نخستین بار ۴ بانوی ورزشکار در کاروان ایران حضور داشتند.
- در کل دوره‌های برگزاری المپیک تیم شرکت کننده در این دوره بازی‌ها، تاکنون موفق به کسب ۱۹ مدال طلا و ۲۲ مدال نقره و همچنین ۲۸ مدال برنز شده‌است.
- هادی ساعی با دو مدال طلا و یک مدال برنز پرافتخارترین ورزشکار ایران است
- کیمیا علیزاده با کسب یک مدال برنز در رقابت‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو به عنوان اولین بانوی ایرانی و کم سن‌ترین ورزشکار نام خود را در تاریخ ورزش المپیک کشور ثبت کرد.
- همزمان با برگزاری بازی‌های المپیک ۱۹۴۸ لندن، کشورهای آسیایی و از جمله ایران تصمیم به برگزاری بازی‌های آسیایی گرفتند.
- تاکنون هجده دوره بازی‌های آسیایی برگزار شده که کاروان ورزشی ایران در پانزده دوره آن تاکنون شرکت کرده است.
- حاصل حضور ورزش ایران در ادوار مختلف بازی‌های آسیایی کسب مجموع ۵۵۶ مدال از مجموع مدال‌های طلا، نقره و برنز است.
- پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، در اواخر سال ۱۳۵۸ فدراسیون ورزش‌های معلولین تأسیس گردید.
- اولین فعالیت فدراسیون ورزش‌های معلولین تازه تأسیس، اعزام یک گروه به مسابقات المپیک افراد معلول در هلند بود.
- در سال ۱۳۶۸ با همگام شدن فعالیت بنیاد جانبازان با فدراسیون، ورزش جانبازان و معلولین سیر صعودی گرفته و باعث فعالیت روبه‌رشد ورزش این قشر گردیده است.
- ایران با شرکت موفق در سه پارالمپیک بارسلون، آتلانتا و سیدنی جایگاه مناسب جهانی در ورزش جانبازان و معلولین کسب نمود.
- ایران تاکنون در ۸ دوره از بازی‌های پارالمپیک شرکت کرده و موفق به کسب امتیازات خوبی شده‌است.

حضور ایران در بازی‌های آسیایی^۱

دوره	سال برگزاری میلادی	کشور برگزارکننده (میزبان)	ترکیب کاروان ورزشی		تعداد مدال‌ها					
			مرد	زن	تعداد کل	طلا	نقره	برنز		
۱	۱۹۵۱	دهلی نو (هند)	۶۴	-	۶۴	۸	۶	۲	۱۶	سوم
۲	۱۹۵۴	مانیل	-	-	-	-	-	-	-	-
۳	۱۹۵۸	توکیو	۱۰۸	۴	۱۱۲	۷	۱۴	۱۱	۳۲	چهارم
۴	۱۹۶۲	جاکارتا	-	-	-	-	-	-	-	-
۵	۱۹۶۶	بانکوک	نامشخص	نامشخص	۱۱۸	۶	۸	۱۶	۳۰	ششم
۶	۱۹۷۰	بانکوک	نامشخص	نامشخص	۱۶۹	۹	۷	۷	۲۳	چهارم
۷	۱۹۷۴	تهران	نامشخص	نامشخص	۴۰۰	۳۶	۲۸	۱۷	۸۱	دوم
۸	۱۹۷۸	بانکوک	-	-	-	-	-	-	-	-
۹	۱۹۸۲	دهلی نو	۴۳	-	۴۳	۴	۴	۴	۱۲	هفتم
۱۰	۱۹۸۶	سنول	۹۴	-	۹۴	۶	۶	۱۰	۲۲	چهارم
۱۱	۱۹۹۰	پکن	نامشخص	نامشخص	۱۲۶	۴	۶	۸	۱۸	پنجم
۱۲	۱۹۹۴	هیروشیما	نامشخص	نامشخص	۱۶۲	۹	۹	۸	۲۶	هفتم

۱ - تاریخچه ایران در ۱۴ دوره بازی‌های آسیایی/تسنیم، ۹۷/۵/۲۷ و خبرگزاری مهر، ۹۷/۶/۱۰ / سایت کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران

دوره	سال برگزاری میلادی	(میزبان) کشور برگزارکننده	ترکیب کاروان ورزشی						تعداد مدالها			
			مرد	زنان	تعداد ارشته-ها	تعداد کل	طلا	نقره	برنز	مجموع مدالها	رتبه	
۱۳	۱۹۹۸	بانکوک	نامشخص	نامشخص	۲۲	۱۹۹	۱۰	۱۱	۱۳	۳۴	هفتم	
۱۴	۲۰۰۲	بوسان	نامشخص	نامشخص	۱۲	۱۵۰	۸	۱۴	۱۴	۳۶	دهم	
۱۵	۲۰۰۶	دوحه	نامشخص	نامشخص	۱۶	۲۳۹	۱۱	۱۵	۲۲	۴۸	ششم	
۱۶	۲۰۱۰	گوانگژو	۲۷۴	۸۸	۴۲	۳۶۲	۲۰	۱۴	۲۵	۵۹	چهارم	
۱۷	۲۰۱۴	اینچئون	۲۱۸	۵۸	۱۵	۲۷۶	۲۱	۱۸	۱۸	۵۷	پنجم	
۱۸	۲۰۱۸	اندونزی	۲۸۰	۹۸	۴۲	۳۷۸	۲۰	۲۰	۲۲	۶۲	ششم	

– حضور ایران در بازی‌های المپیک تابستانی از ابتدا تاکنون^۱

دوره	سال برگزاری میلادی	(میزبان) کشور برگزارکننده	تعداد ورزشکاران				تعداد مدالها			
			مرد	زنان	تعداد ارشته‌ها	تعداد کل	طلا	نقره	برنز	رتبه
۲	۱۹۰۰	پاریس	-	-	۱	۱	-	-	-	-
۱۴	۱۹۴۸	لندن	۳۶	-	۵	۳۶	۰	۰	۱	۳۴
۱۵	۱۹۵۲	هلسینکی فنلاند	۲۲	-	۴	۲۲	۰	۳	۴	۳۰
۱۶	۱۹۵۶	ملبورن/استکهلم	۱۷	-	۳	۱۷	۲	۲	۱	۱۴
۱۷	۱۹۶۰	رم / ایتالیا	۲۵	-	۵	۲۵	۰	۱	۳	۲۷
۱۸	۱۹۶۴	توکیو ژاپن	۵۹	۴	۱۱	۶۳	۰	۰	۲	۳۴
۱۹	۱۹۶۸	مکزیکو سیتی	۱۴	-	۳	۱۴	۲	۱	۲	۱۹
۲۰	۱۹۷۲	مونخ	۵۰	-	۸	۵۰	۰	۲	۱	۲۸
۲۱	۱۹۷۶	مونترال	۸۲	۴	۱۰	۸۶	۰	۱	۱	۳۳
۲۴	۱۹۸۸	سئول / کره جنوبی	۲۷	-	-	۲۷	۰	۱	۰	۳۶
۲۵	۱۹۹۲	بارسلون اسپانیا	۴۰	-	۸	۴۰	۰	۱	۲	۴۴
۲۶	۱۹۹۶	آتلانتا ایالات متحده آمریکا	۱۷	۱	۶	۱۸	۱	۱	۱	۴۳
۲۷	۲۰۰۰	سیدنی استرالیا	۳۴	۱	۱۲	۳۵	۳	۰	۱	۲۷
۲۸	۲۰۰۴	آتن یونان	۳۷	۱	۱۱	۳۸	۲	۲	۲	۲۹
۲۹	۲۰۰۸	پکن	۵۲	۳	۱۳	۵۵	۱	۰	۱	۵۱
۳۰	۲۰۱۲	لندن	۴۵	۸	۱۴	۵۳	۵	۶	۲	۱۷
۳۱	۲۰۱۶	ریو دو ژانیرو	۵۵	۹	۱۵	۶۴	۳	۱	۴	۲۵

– حضور ایران در بازی‌های پارالمپیک^۲

دوره	سال برگزاری	(میزبان)	ترکیب کاروان ورزشی	تعداد مدالها
------	-------------	----------	--------------------	--------------

۱- تاریخچه حضور ایران در تمامی ادوار المپیک؛ مشرق، ۹۵/۴/۲۲ و سایت کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران؛ بدون تاریخ
 ۲- تاریخچه حضور ایران در پارالمپیک، باشگاه خبرنگاران؛ ۹۵/۱/۱۳ و سایت کمیته ملی پارالمپیک جمهوری اسلامی ایران بدون تاریخ

رتبه	مجموع مدالها	برنز	نقره	طلا	تعداد کل	تعداد رشته‌ها	زنان	مرد	کشور برگزارکننده	میلادی	
۲۷	۸	۳	۱	۴	۳۶	۴	.	۳۶	سئول کره جنوبی	۱۹۸۸	۱
۳۷	۴	۱	۲	۱	۲۹	۴	۲۵	۴	بارسلون	۱۹۹۲	۲
۲۰	۱۷	۳	۵	۹	۳۰	۴	۲	۲۸	آتلانتا	۱۹۹۶	۳
۱۶	۲۳	۷	۴	۱۲	۴۱	۵	۴	۳۷	سیدنی	۲۰۰۰	۴
۲۳	۲۲	۱۳	۳	۶	۹۰	۱۰	۶	۸۴	آتن	۲۰۰۴	۵
۲۲	۱۴	۳	۶	۵	۷۲	۹	۴	۶۸	پکن چین	۲۰۰۸	۶
۱۱	۲۴	۷	۷	۱۰	۷۹	۱۳	۷	۷۲	لندن	۲۰۱۲	۷
۱۵	۲۴	۷	۹	۸	۱۱۱	۱۲	۲۳	۸۸	ریو/برزیل	۲۰۱۶	۸

□ مقدمه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تدوین قانون اساسی ورزش جایگاه ویژه‌ای در این قانون پیدا کرد. در بند سوم این قانون آمده است دولت موظف است برای آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، همه امکانات خود را به کار برد». البته حمایت از ورزش و ورزشکاران تنها به قانون اساسی ختم نشد بلکه فتوای تاریخی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران خود مشوقی برای حضور ورزشکاران در میدان‌های مختلف شد. در حالی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی برخی نظر مساعدی نسبت به ورزش نداشتند اما فتوای تاریخی امام(ره) که فرمودند: «ورزش برای بزرگان واجب و برای جوانان لازم است» موجب توسعه بیش از پیش ورزش شد.^۱

همگام با انقلاب اسلامی ورزش هم مانند دیگر بخش‌های کشورمان به رشد و بالندگی رسید و مدال‌آوری ورزشکاران ایرانی در کنار کسب نتایج ارزشمند در رشته‌های تیمی سبب شد در دوران پر خیر و برکت انقلاب شاهد روزهای طلایی ورزش باشیم.

□ حضور ایران و مدال‌آوری در بازی‌های المپیک قبل از انقلاب^۲

نخستین حضور کاروان ورزشی ایران در المپیک مربوط به سال ۱۹۰۰ و بازی‌های پاریس است که کاروان ورزشی ایران با یک ورزشکار در رشته شمشیربازی در مسابقات شرکت کرد. فریدون مالکوم تنها ورزشکار ایران در این بازی‌ها بود که با عنوان نوزدهمی به کار خود پایان داد. دوره چهارم المپیک در سال ۱۹۵۶ به میزبانی ملبورن برگزار شد و کاروان ورزشی ایران در این دوره ۱۷ ورزشکار داشت و برای نخستین بار توانست مدال طلا را به دست آورد. غلامرضا تختی و امام علی حبیبی دو کشتی‌گیر طلایی ایران در این بازی‌ها بودند.

– حضور بانوان ایرانی در المپیک

در دوره ششم، برای نخستین بار ۴ بانوی ورزشکار در کاروان ایران حضور داشتند. ۳ ورزشکار ایران در دوومیدانی و یک بانوی ایرانی هم در ژیمناستیک با حریفان رقابت کردند. در این دوره کاروان ایران در رده سی و چهارم قرار گرفت.^۳

۱ - خودباوری در ورزش همگام با انقلاب اسلامی؛ ایرنا، ۹۵/۱۱/۱۹

۲ - تاریخچه حضور ایران در تمامی ادوار المپیک؛ مشرق، ۹۵/۴/۲۲

۳ - تاریخچه حضور ایران در تمامی ادوار المپیک؛ مشرق، ۹۵/۴/۲۲

□ حضور و موفقیت در بازی‌های المپیک بعد از انقلاب^۱

قیاس بین ۸ دوره المپیک که ورزشکاران ما قبل از انقلاب در آن حضور داشتند و ۹ دوره‌ای که بعد از انقلاب در جمع المپیک‌ها حضور داشتیم به لحاظ تعداد و مرغوبیت مدال نشان می‌دهد تا قبل از انقلاب در مجموع ۲۹ مدال سهم ورزشکاران ایران شد که از این تعداد فقط ۴ مدال آن طلا بود (چیزی به اندازه ۴ طلایی که در المپیک لندن گرفتیم) ۱۰ نقره و ۱۵ برنز هم قبل از انقلاب به دست آمد که با توجه به ارزشی که مدال طلا در المپیک در رده بندی نهایی دارد از درجه اهمیت چندانی برخوردار نیست. اما طی ۹ دوره المپیک که بعد از انقلاب ورزشکاران کشورمان در آن حضور داشتند ۱۵ مدال طلا به گردن ورزشکاران ایرانی آویخته شد که رشدی بیش از سیصد درصدی را نسبت به زمان مشابه قبل از انقلاب داشته است. ۱۲ مدال نقره و ۱۴ برنز هم در این ۸ دوره به ورزشکاران ایرانی رسیده که تقریباً با قبل از انقلاب برابری می‌کند.

□ رشته‌های مدال آور در المپیک^۲

در کل دوره‌های برگزاری المپیک تیم شرکت کننده در این دوره بازی‌ها، تاکنون موفق به کسب ۱۹ مدال طلا و ۲۲ مدال نقره و همچنین ۲۸ مدال برنز شده‌است؛ که در مجموع ورزشکاران ایران توانسته‌اند ۶۹ مدال کسب کنند و تنها در المپیک ۱۹۰۰ پاریس (اولین حضور غیررسمی) موفق به کسب مدال نشده‌اند. رشته‌های کشتی، وزنه‌برداری، تکواندو تنها ورزش‌های مدال آور ایران در تمام ادوار المپیک بوده که تنها تک مدال ایران در غیر از این سه ورزش در رشته پرتاب دیسک در المپیک ۲۰۱۲ لندن به دست آمده‌است. با احتساب رقابت‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو ۳۶ کشتی‌گیر ایران صاحب ۴۳ مدال المپیک (۹ طلا، ۱۴ نقره و ۲۰ برنز) شده‌اند. ۱۴ وزنه‌بردار نیز ۱۹ مدال (۸ طلا، ۶ نقره و ۵ برنز) به دست آورده‌اند. ۴ تکواندوکار هم ۶ مدال المپیک (۲ طلا، ۱ نقره و ۳ برنز) را به نام خود ثبت کرده‌است؛ و پرتاب دیسک تنها یک نقره کسب کرده‌است.

هادی ساعی با دو مدال طلا و یک مدال برنز پرافتخارترین ورزشکار ایران است و پس از وی حسین رضازاده با دو مدال طلا، [غلامرضا تختی با یک مدال طلا و دو نقره، محمد نصیری با یک طلا(قبل از انقلاب)]، یک نقره، یک برنز، کیانوش رستمی با یک طلا و یک نقره، رسول خادم و قاسم رضایی با یک طلا و یک برنز، عسکری محمدیان با دو نقره، محمود نامجو با یک نقره و یک برنز و امیر رضا خادم با دو برنز قرار دارند.

کیمیا علیزاده ۱۸ ساله نیز با کسب یک مدال برنز در رقابت‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو به عنوان اولین بانوی ایرانی و کم سن‌ترین ورزشکار نام خود را در تاریخ ورزش المپیک کشور ثبت کرد. پیش از او ناصر گیوه چی در المپیک ۱۹۵۲ در سن ۱۹ سالگی نقره گرفت.

□ حضور ایران در بازی‌های آسیایی^۳

همزمان با برگزاری بازی‌های المپیک ۱۹۴۸ لندن، کشورهای آسیایی و از جمله ایران تصمیم به برگزاری بازی‌های آسیایی گرفتند. بدین ترتیب و براساس توافق کشورهای آسیایی شرکت‌کننده در چند اجلاس مهم به میزبانی دهلی نو و لندن، ابتدا فدراسیون بازی‌های آسیایی تشکیل و سپس مقرر شد این بازی‌ها همانند المپیک هر ۴ سال یک بار و در فاصله زمانی دو المپیاد برگزار شود. دومین دوره بازی‌های آسیایی با فاصله سه سال از بازی‌های هند برگزار شد و بعد از آن بود

۱. کارنامه المپیک ایران در سالهای پس از انقلاب/ بر سکوی افتخار؛ قدس، ۹۵/۱۱/۲۰

۲. همان، ۹۵/۱۱/۲۰

۳. تاریخچه کاروان ورزشی ایران در ۱۴ دوره بازی‌های آسیایی؛ مشرق، ۹۷/۵/۲۷

که فاصله زمانی برگزاری بازی های آسیایی چهار ساله شد. در این دوره از بازی ها که سال ۱۹۵۴ به میزبانی فیلیپین برگزار شد، ورزش ایران بنا به مشکلاتی حضور نداشت. ایران همچنین در بازی های آسیایی ۱۹۶۲ اندونزی و ۱۹۷۸ تایلند هم شرکت نداشت اما در دیگر بازی های برگزار شده همواره یکی از کشورهای شرکت کننده بود و حتی در یک دوره هم میزبان این رویداد بزرگ بود.

□ کاروان ورزش ایران در بازی های آسیایی^۱

کاروان ورزش ایران تا به امروز که در هجدهمین دوره بازی های آسیایی حضور یافته، در رشته های زیادی صاحب نماینده در ادوار مختلف بوده است. وزنه برداری و فوتبال تنها رشته هایی هستند که در هر دوره حضور کاروان ایران در بازی های آسیایی شرکت داشته اند با این حال در صدر مدال آوران آسیایی جایی ندارند. کشتی گیران آزادکار ایران که در دوره نخست بازی های آسیایی غایب بودند بیشتر از ورزشکاران دیگر رشته ها مدال این بازی ها را در اختیار دارند. در مجموع از سال ۱۹۵۱ که نخستین دوره بازی های آسیایی به میزبانی هندی ها و در شهر دهلی نو برگزار شد تا به امروز که بازی های آسیایی ۲۰۱۸ در جاکارتا و پالمبانگ پایان یافت، ۱۸ دوره این بازی ها برگزار شده است و کاروان ورزشی ایران تاکنون پانزده حضور را تجربه کرده است. حاصل حضور ورزش ایران در ادوار مختلف بازی های آسیایی کسب مجموع ۵۵۶ مدال از مجموع مدال های طلا، نقره و برنز توزیع شده است.

□ ایران در بازی های پارالمپیک

پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، در اواخر سال ۱۳۵۸ فدراسیون ورزش های معلولین تأسیس گردید. اولین فعالیت این فدراسیون تازه تأسیس، اعزام یک گروه به مسابقات المپیک افراد معلول در هلند بود که در تابستان سال ۱۳۵۹ صورت گرفت و هدف از این اعزام کسب تجارب فنی و تهیه منابع و قوانین و مقررات و شرکت در اجلاس ورزش معلولین جهت شناساندن جمهوری اسلامی ایران به فدراسیون بین المللی معلولین بود. اولین مسابقات افراد معلول در رشته های دو و میدانی، تنیس روی میز، شطرنج، بسکتبال با ویلچر، والیبال نشسته و شنا در شهریور ماه ۱۳۵۹ در تهران برگزار شد. نایبانیان فقط در رشته شطرنج شرکت داشتند. استقبال افراد معلول از فعالیتهای ورزشی و شرکت آنان در مسابقات به قدری قابل توجه بود که مسوولین را واداشت تا اقدامات بیشتری در این زمینه انجام دهند. با آغاز جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹ و نیل بخشی برخی از رزمندگان اسلام به فیض جانبازی، روزبه روز به آمار ورزشکاران این رشته افزوده می شد که این مسأله نقطه عطفی در تاریخ فدراسیون محسوب می گردد.

در سال ۱۳۶۸ با همگام شدن فعالیت بنیاد جانبازان با فدراسیون، ورزش جانبازان و معلولین سیر صعودی گرفته و باعث فعالیت روبه رشد ورزش این قشر گردید. از سال ۶۸ تا ۷۹ فعالیت فدراسیون با برنامه های مدون و برگزاری جشنواره های فرهنگی-ورزشی که توسط مسؤولین عالی رتبه کشور از جمله حضرت آیت اله خامنه ای و جناب آقای هاشمی رفسنجانی افتتاح می گردید، دگرگونی خاصی یافت. با شرکت موفق در سه پارالمپیک بارسلون، آتلانتا و سیدنی کشورمان جایگاه مناسب

۱. کدام رشته ورزشی بیشترین مدال بازی های آسیایی را کسب کرد؟ اعتماد، ۹۷/۵/۲۷

جهانی در ورزش جانبازان و معلولین کسب نمود. ایران تاکنون در ۸ دوره از بازی‌های پارالمپیک شرکت کرده و موفق به کسب امتیازات خوبی شده است.^۱

□ سخن آخر

فراگیر شدن ورزش به خصوص ورزش قهرمانی و اهمیت جایگاه آن در مناسبات بین‌المللی، توجه فراوانی را از ناحیه دولت‌ها متوجه این پدیده ساخته است. مسابقات ورزشی در چارچوب منطقه‌ای، قاره‌ای و جهانی، بازی‌های المپیک و دیگر مسابقات بین‌المللی نشان می‌دهد که ورزش پدیده‌ای فراگیر شده و به صورت منافع مشترک در سراسر جهان درآمده است، همکاری و رقابت‌های ورزشی فرصت تعامل با فرهنگ‌های دیگر ملل را تسهیل می‌کند. ورزش یک ابزار صلح‌آمیز برای توسعه روابط بین‌المللی است که کشورها می‌توانند با استفاده از آن به تقویت روابط خود با کشورهای هدف اقدام کنند. از لحاظ تاریخی از ورزش و جذابیت آن به عنوان یک روش برای پیشبرد سیاست‌های بین‌المللی وجود داشته است. کشورهای مختلف از بازی‌های المپیک و از بازی یک بازیکن بزرگ استفاده سیاسی کرده و می‌کنند^۲

۱. تاریخچه ورزش جانبازان و معلولین؛ فدراسیون ورزش‌های جانبازان و معلولین، ۹۶/۱۱/۱۷
۲. عراقی، غلامرضا؛ نقش دیپلماسی فرهنگی در صدور انقلاب اسلامی، فصلنامه پژوهش‌های انقلاب اسلامی انجمن علمی انقلاب اسلامی ایران، سال ۴ پاییز ۱۳۹۴ ش. ۱۴ ص. ۱۵۷-۱۷۹